

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní JUDr. Martinou Radkovou v právní věci žalobce **P. N.**, bytem v P., U Ž. 22, zast. Mgr. Antonínem Novákem, advokátem se sídlem v Olomouci, Kosmonautů 989/8, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha, Křížová 25, o **přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 4. 11. 2013, č. j. X**, ve věci přeplatku na starobním důchodu paní Mgr. H. N.,

t a k t o :

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 3.146 Kč, která mu bude vyplacena do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Krajského soudu v Ostravě.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Včas podanou žalobou se žalobce domáhal přezkoumání rozhodnutí citovaného v záhlaví. Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla námitky a potvrdila své rozhodnutí ze dne 5. 6. 2013, čj. R. 5. 6. 2013 – X, kterým uložila žalobci podle § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších

předpisů, povinnost vrátit žalované přeplatek na starobním důchodu paní Mgr. H. N., zemřelé dne 13. 1. 2013, za období od 20. 1. 2013 do 19. 2. 2013 v částce 8.828 Kč.

[2] V žalobě žalobce namítal, že má vrátit peníze, které nikdy neobdržel a je tak připraven žalovanou o dvojnásobek zbytku důchodů po protiprávním zásahu exekutora své zesnulé maminky. Rozhodnutí zásadně ignorovalo fakt, že na účet u České spořitelny neměl být předmětný důchod vůbec zaslán, a tedy vlastní chybu žalovaná přenáší na žalobce a snaží se jej přinutit k uhrazení peněz, které žalobci náleží, ale nikdy je neobdržel, Česká spořitelna je zabavila na dluh vzniklý protiprávní blokací účtu exekutorem, která byla posléze zrušena. Na důchod měla maminka žalobce a i žalobce jakožto jediný dědic, který se dědictví nezřekl, nárok. Žalobce měl disponibilní práva k tomuto účtu. Žalovaná konala nedbalostně a svévolně a výslovně proti vůli žalobcovy maminky, která žalovanou žádala, aby jí důchod pro ony nelegální kroky exekutora, který zcela popřel i tzv. institut nezabavitelné částky, zasílala nikoliv na účet, ale poštou poštovními poukázkami. Pokud byl mamince zaslán důchod za prosinec 2012 poštovní poukázkou, a rovněž tak důchod za leden 2013 poštovní poukázkou, byť nedoručenou, neb maminka mezitím zemřela, pak po jejím nedoručení neměla žalovaná zasílat důchod znovu. Pokud nárok na důchod zanikl k 20. 1. 2013, pak cokoli žalovaná po tomto datu (6. 2. 2013) kamkoliv zaslala, činila tak naprosto svévolně a bez jakéhokoliv zákonného či jiného podkladu. Tuto chybu nemůže přenášet na žalobce a nutit jej k nápravě vlastního omylu. Naopak nevyplacený důchod měl být postoupen do dědického řízení. Žalobce odkázal na nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2048/09 a I. ÚS 403/03. S tím se napadené rozhodnutí nevypořádalo a je nepřezkoumatelné. Podstatné je datum, kdy žalovaná odeslala poštovní poukázkou žalobcově mamince důchod za leden 2013. Tento důchod měl být postoupen do dědického řízení. Žalovaná uvádí správně jen datum, kdy poukázala důchod za prosinec 2012, jako 17. 12. 2012. Nicméně zamlčuje, že zřejmě ve stejný den v lednu 2013 poukázala žalobcově mamince onen sporný důchod. Ze zatajování vyvozuje, že již na něj maminka neměla nárok. A žalobci jej má uhradit, ač ho nikdy nedostal. Ačkoliv žalovaná tvrdí, že žalobcova maminka neměla na důchod nárok od 20. 1. 2013, přesto 6. 2. 2013 zaslala důchod na její účet. Postup žalované byl v rozporu s § 3 odst. 1 nebo § 39 a § 424 občanského zákoníku. Z činnosti žalované (poukázání důchodu složenkou a následně na účet) je zřejmé, že nárok na důchod uznala, rozhodné je datum poukázání, zdali bylo před 20. 1. 2013.

[3] Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že příjemkyně důchodu paní Mgr. H. N. zemřela dne 13. 1. 2013. Žalovaná dne 6. 2. 2013 neoprávněně vyplatila její starobní důchod na její účet vedený u České spořitelny, a. s., přičemž jde o důchod náležející za období po datu jejího úmrtí. Dávky důchodového pojištění se vyplácejí dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách určených plátcem dávky v souladu s § 116 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. Nárok na důchod zaniká smrtí důchodce – poživatele dávky. Důchod byl zemřelé vyplácen každého 20. dne v měsíci na měsíc dopředu. Vzhledem k datu úmrtí důchodkyně a splatnosti jejího důchodu náležela poslední splátka důchodu za období od 20. 12. 2012 do 19. 1. 2013, výplata důchodu od 20. 1. 2013 jí již nenáležela. Úmrtí nebylo žalované včas nahlášeno a s ohledem na změnu způsobu výplatu důchodu na žádost

důchodkyně realizaci této změny nebylo technicky možné okamžitě stornovat či odvolat výplatu důchodu. Žalovaná tak poukázala automatizovaně důchod zemřelé na její účet ještě za další následující měsíc. Důchod splatný k 20. 1. 2012 ve výši 8.828 Kč připsaný na účet dne 6. 2. 2013 k výplatě již nenáležel. Tímto neoprávněným převodem výplaty důchodu splatného až po úmrtí důchodkyně došlo k přeplacení důchodu o jednu splátku v částce 8.828 Kč. Peněžní ústav k výzvě žalované sdělil, že požadovanou částku nelze vrátit, neboť na účtu nejsou finanční prostředky. Pohyb prostředků na účtu a připsání důchodu prokazuje výpis banky založený ve spise. Podle sdělení České spořitelny, a. s., ze dne 26. 8. 2013 měl dispoziční právo k předmětnému účtu kromě zemřelé pouze žalobce a za peněžní transakce prováděné na účtu u příslušné banky tedy zodpovídá jak majitel účtu, tak i disponující osoba. Žalovaná odkázala na § 64 odst. 1 a 5 zákona o důchodovém pojištění. S účinností od 1. 1. 2012 se povinnost vrátit neprávem vyplacené splátky důchodu rozšířila i o situace, kdy byl důchod vyplácen na účet zemřelého. Pokud k tomuto účtu měla dispoziční právo kromě zemřelého další osoba, a není rozhodující, zda jde o druhého z manželů či o jinou osobu, je tato osoba povinna vrátit splátky důchodu připsané na účet zemřelého po dni, za který náležela poslední výplata důchodu. Jde tedy o stejné podmínky, za nichž je povinen vrátit splátky důchodu druhý z manželů v případech, kdy na jeho účet byla prováděna výplata důchodu zemřelého manžela. Pokud měl dispoziční právo k účtu pouze důchodce, jsou povinni vrátit tyto splátky postupně manžel (manželka), pokud mu (jí) po zemřelém oprávněným vznikl nárok na vdovecký (vdovský) důchod, a dále děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti. Na rozdíl od manžela (manželky) u dětí není rozhodující, zda jim vznikl nárok na sirotčí důchod, ale pouze to, zda žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti. Jestliže vrácení splátek důchodu tímto způsobem není možné, považují se tyto splátky za dluh oprávněného, který se vypořádá v rámci dědictví. Po úmrtí důchodce většinou vždy dochází k přeplacení důchodu vyplácených na účet. Jsou-li důchody jako jediná dávka vypláceny dopředu a nedošlo-li dříve ke změně výše citovaného ustanovení z důvodu zachování sociálních jistot důchodců, je zřejmé, že žalovaná je ve většině případů poškozena při úmrtí důchodce přeplacením důchodu nejméně o jednu splátku, neboť nelze výplatu včas zastavit, což vždy závisí na mnoha okolnostech (datum úmrtí, splatnost důchodu, den nahlášení úmrtí důchodce, úmrtí v cizině apod.). Aby nedocházelo k ne hospodárnému nakládání s finančními prostředky státu, když byla právní odpovědnost na vrácení neoprávněně vyplaceného důchodu dlouhodobě původně uzákoněna jen při výplatě důchodu na účet manžela, byla provedena rozsáhlá a zásadní novela § 64 zákona o důchodovém pojištění, již byl rozšířen okruh osob zodpovídajících za vznik přeplatku na důchodu po úmrtí důchodce při výplatě důchodu na účet o disponenty, manžela či manželku se vznikem nároku na pozůstalostní důchod, dále děti či rodiče žijící v jedné domácnosti, a není-li těchto osob, lze pohledávku uplatnit jako dluh oprávněného v dědictví. Těmto osobám lze od ledna 2012 uložit přímou povinnost úhrady již formou rozhodnutí, aniž by se zkoumalo zavinění, výběry ap. Z provedené novelizace je zjevný státní zájem na téměř stoprocentní návratnosti vyplacených důchodů na účet již zemřelého důchodce, když celkově jde ročně o nezanedbatelnou částku. Pokud by banka nevrátila žalované finanční prostředky připadající na důchod neoprávněně připsaný na účet po úmrtí oprávněné, má žalovaná ze zákona

povinnost vydat vůči disponentovi rozhodnutí o objektivní povinnosti k úhradě nevrácených částek, tedy bez ohledu na zavinění. Žalovaná nemá žádnou povinnost zkoumat míru zavinění, prokazovat jej apod. tak tomu bylo i v daném případě, kdy žalovaná o povinnosti úhrady rozhodla rozhodnutím ze dne 5. 6. 2013. Žalovaná se pečlivě zabývala zjištěním skutkového stavu věci i námitkami žalobce a rozhodla v souladu s § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění. Jde o objektivní odpovědnost, když žalovaná má nárok na vrácení přeplaceného důchodu vždy. Jakožto výkonný orgán je žalovaná povinna právní předpisy týkající se důchodového zabezpečení dodržovat a nikoliv je dle svého uvážení či uvážení pojištěnců a dalších osob zúčastněných na řízení měnit. Ve zbylém odkázala žalovaná na odůvodnění napadeného rozhodnutí a navrhla zamítnutí žaloby.

[4] V replice žalobce uvedl, že se žalovaná ani nedotkla skutečnosti, že konala nedbalostně a svévolně, výslovně proti vůli žalobcovy maminky, která žádala, aby jí důchod byl zasílán nikoliv na účet, ale poštovními poukázkami. A tak se v prosinci 2012 i v lednu 2013 stalo. Sporný důchod za leden 2013 byl zaslán poštovní poukázkou a po jejím nedoručení neměla žalovaná zasílat důchod kamkoliv jinam, ale měla jej postoupit do dědického řízení. Pokud nárok na důchod zanikl k 20. 1. 2013, pak žalovaná posílala po tomto datu cokoli svévolně a nemůže za toto své konání přenášet odpovědnost na žalobce a žádat po něm žádné finance z tohoto titulu či dokonce tvrdit něco o neoprávněnosti. Žalovaná se nevyjádřila k tomu, kdy byl mamince žalobce poukázán důchod za leden 2013. Přitom je to klíčová otázka. Pokud se ukáže, že byl důchod poukázán před 20. 1. 2013, pak na tento důchod má žalobce nárok.

[5] V doplnění žaloby žalobce uvedl, že žalovaná úmrtní list paní Mgr. N. obdržela dne 22. 1. 2013. Na tuto skutečnost žalovaná nedokázala celé dva týdny adekvátně reagovat. Je v rozporu s požadavky dobré správy a v demokratickém a právním státě naprosto nepřípustné uplatnění principu kolektivní odpovědnosti za vrácení přeplatku na starobním důchodu, včetně vymáhání tohoto přeplatku po osobách, které se na něm nijak neobohatily. Podle žalobce šlo u žalované o nesprávný úřední postup, za který žalobce nemůže nést odpovědnost. Žalobce s přeplatkem fakticky nedisponoval a ani nemohl. Česká spořitelna, a. s., v důsledku exekuce vedené na účet paní Mgr. H. N. nesrazila z tohoto účtu kladný zůstatek převyšující nezabavitelnou částku, nýbrž i částku odpovídající limitní výši kontokorentního úvěru. Tento postup je v rozporu se zákonem. Částka 8.828 Kč tak byla použita k úhradě shora uvedeného schodku na účtu. S částkou nedisponoval žalobce, ale banka. Ustanovení § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění zakládá velmi přísnou objektivní odpovědnost. Žalobce odkázal na nález Ústavního soudu ze dne 8. 7. 1999, sp. zn. III. ÚS 224/98, o základních právech a svobodách v oblasti jednoduchého práva a o svévoli nebo interpretaci v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (např. přepjatý formalismus) a na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2014, č. j. 10 Ads 58/2014 – 35. Žalobce má nicméně za to, že výklad právního předpisu, podle kterého osoba, která má formálně dispoziční právo k účtu zemřelého, je odpovědná za úhradu přeplatku na starobním důchodě zemřelého i za situace, že finanční prostředky odpovídající přeplatku po smrti zemřelého nevyčerpala a ani případné neoprávněné čerpání těchto prostředků

neumožnila, např. porušením svých právních povinností, je v zásadním rozporu s principy spravedlnosti, který zakládá dotčení na lidském právu a svobodě ve smyslu uvedeného nálezů Ústavního soudu. Jde o to, že tu právní norma zakládá odpovědnost za jednání třetích osob, příp. právní událost, kterou nemůže svým chováním ovlivnit, popřípadě s přiměřenou (rozumnou) opatrností předvídat a negativnímu následku zabránit. Přitom pro žalobce jako osobu, která je zcela nemajetná a která byla osvobozena od soudních poplatků, je uložení povinnosti uhradit přeplatek v určené výši velmi citelným zásahem do jeho majetkové sféry, takže tu nelze aplikovat právní závěr shora označeného rozsudku Nejvyššího správního soudu, že se tu vlastně jedná o bagatelní záležitost, kdy tu jde o povinnost uhradit částku v natolik nevýznamné výši, že je povinností občana tento zásah do práv a svobod unést. Pokud tedy není možný jiný výklad použité právní normy než ten, který přijal Nejvyšší správní soud ve shora uvedené věci a kterého se přidržela v případě žalobce i žalovaná, navrhl žalobce, aby se krajský soud obrátil na Ústavní soud s požadavkem na zrušení § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění, a to pro rozpor s ústavním pořádkem.

[6] Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci přezkoumal napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), tedy ke dni 14. 2. 2014. Ze správního spisu soud zjistil, že důchodkyně zemřela 13. 1. 2013 a na vyplaceném důchodě vznikl přeplatek ve výši 8.828 Kč za období od 20. 1. 2013 do 19. 2. 2013. Přeplatek z banky nebyl vrácen, účet byl zrušen, disponent byl žalobce.

[7] Rozhodnutím ze dne 5. 6. 2013 žalovaná uložila podle § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění žalobci povinnost vrátit žalované přeplatek v částce 8.828 Kč, který vznikl za období od 20. 1. 2013 do 19. 2. 2013 na starobním důchodu. Dávka uvedená ve výroku byla oprávněně vyplácena na účet vedený u České spořitelny, k němuž měl žalobce dispoziční právo, a to každého dvacátého dne v měsíci. Důchodkyně 13. 1. 2003 zemřela, takže nárok na výplatu dávky zanikl dnem 20. 1. 2013. Na uvedený účet však byla ještě dne 6. 2. 2013 připsána částka 8.828 Kč, ačkoliv s ohledem na datum úmrtí oprávněné nárok na tuto dávku již zanikl; v důsledku toho na dávce vznikl přeplatek ve výši 8.828 Kč.

[8] Rozhodnutím žalované ze dne 4. 11. 2013 byly zamítnuty námitky žalobce a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 5. 6. 2013. Žalobce namítal, že jeho matka zemřela 13. 1. 2013 a on neobdržel ani důchod, který jí dle tvrzení účastníka řízení byl zasílán poštovní poukázkou. Skutečnost, že byl jeho matce vyplácen důchod poštovní poukázkou a nikoliv na účet, je doložitelný fakt, který je možno prokázat v evidenci žalované nebo výpisem z účtu. Neexistovaly žádné důvody, proč by na účet žalobcovy matky měly být zasílány nějaké peníze s tím, že za případnou chybu žalované nemůže nést odpovědnost, neboť takový výklad zákona by byl dle jeho názoru neústavní s ohledem na rozhodnutí Ústavního soudu č. 2048/09 bod 21. Účet jeho matky byl Českou spořitelnou zrušen, neboť se dostal do minusu a žalobce se o této skutečnosti dozvěděl 14. 2. 2013 a je si zcela jist, že ke zrušení účtu došlo již

před 6. 2. 2013. Proto se tázal, kam žalovaná poslala peníze, když účet byl již zrušen. Žalobce žádal, aby byla do dědického řízení postoupena dávka důchodového pojištění za měsíc leden, na kterou měla jeho matka nárok. Pokud žalovaná měla již dne 13. 1. 2013 informaci, že žalobcova matka zemřela a tedy i měsíc na to, aby úmrtí jeho matky zaregistrovala, pokud tak neučinila, je to problém žalované a nikoliv jeho. Pokud byly peníze 6. 2. 2013 odeslány, pak je to zcela zjevně chyba žalované, výplatní termín důchodů jeho matky byl každý dvacátý den v měsíci a ne šestý. Žalobce uloženou povinnost nemůže splnit, neboť žádné peníze neobdržel, tak je nemůže ani vrátit, naopak je to žalovaná, která dosud nedodala do dědického řízení dávku za měsíc leden 2013. Žalobce nemá možnost cokoliv uhradit, neboť v důsledku nezákonného trestního stíhání je odkázán na podporu v hmotné nouzi. Oprávněné byl vyplácen v roce 2012 starobní důchod v celkové výši 10.124 Kč měsíčně, ze kterého byly prováděny od prosince 2012 exekuční srážky na základě exekučního příkazu ze dne 30. 8. 2012. Oprávněné tak byl dne 17. 12. 2012 poukázán starobní důchod ve výši 8.697 Kč na období od 20. 12. 2012 do 19. 1. 2013 poštovní poukázkou. Dne 6. 2. 2013 byl oprávněné poukázán starobní důchod ve výši 8.828 Kč na účet vedený u České spořitelny, a. s., jehož byla oprávněná majitelkou, na období od 20. 1. 2013 do 19. 2. 2013. Dle došlého hlášení úřadu pověřeného vedením matrik bylo zjištěno, že oprávněná dne 13. 1. 2013 zemřela. Poslední výplata starobního důchodu náležela za období od 20. 12. 2012 do 19. 1. 2013. Výplata starobního důchodu byla z důvodu úmrtí oprávněné zastavena, nicméně dne 6. 2. 2013 poukázala žalovaná důchod ve výši 8.828 Kč na období od 20. 1. 2013 do 19. 2. 2013 na účet oprávněné, ačkoliv tento jí již nenáležel. Tato částka byla na účet oprávněné připsána 6. 2. 2013. Ke dni úmrtí oprávněné měl dispoziční právo k tomuto účtu žalobce. Žádostí ze dne 14. 5. 2013 požádala žalovaná Českou spořitelnu, a. s., o vrácení důchodu, který byl poukázán na účet po úmrtí oprávněné, ale banka z vyplacených finančních prostředků nevrátila žádné peníze s tím, že na výše citovaném účtu již nejsou finanční prostředky. Vznikl tak přeplatek na dávce důchodového pojištění ve výši 8.828 Kč. Žalovaná odkázala na § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. K námitkám žalobce uvedla, že oprávněná si nechávala starobní důchod poukazovat na bankovní účet vedený u České spořitelny již od roku 2006. Žádostí ze dne 24. 10. 2012, doručenou žalované dne 7. 11. 2012, požádala oprávněná o zrušení výplaty důchodu poukazem na účet, a proto jí byl starobní důchod za období od 20. 12. 2012 do 19. 1. 2013 vyplacen poštovní poukázkou. Podáním ze dne 23. 11. 2012, doručeným žalované 26. 11. 2012, vzala oprávněná v celém rozsahu zpět svou žádost o změnu způsobu výplaty důchodu ze dne 24. 10. 2012. Z tohoto důvodu byl starobní důchod oprávněné na období od 20. 1. 2013 do 19. 2. 2013 poukázán dne 6. 2. 2013 opět na její bankovní účet. K námitce, že bankovní účet oprávněné byl zrušen zcela jistě již před 6. 2. 2013, žalovaná konstatovala, že v této věci provedla opětovné šetření a ze zprávy České spořitelny je zřejmé, že bankovní účet oprávněné byl zrušen ke dni 13. 2. 2013, což vyplývá i z kopie výpisu z tohoto účtu ze dne 26. 8. 2013, který je přílohou tohoto rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že byla opětovně prováděna změna způsobu výplaty starobního důchodu a realizace této změny vyžaduje určitý čas, došlo k situaci, že starobní důchod oprávněné na období od 20. 1. 2013 do 19. 2. 2013 byl poukázán na její účet až dne 6. 2. 2013. Současně také proběhla úprava důchodu oprávněné v souladu s § 4 vyhlášky č. 324/2012 Sb. Žalovaná nemá

okamžitý přístup k úmrtním listům pojištěnců a obdržela úmrtní list oprávněné prostřednictvím datové schránky dne 22. 1. 2013. Zpracování nově obdržených informací vyžaduje určitý čas a je nutno si uvědomit, že žalovaná spravuje a vyplácí více než 3.000.000 dávek důchodového pojištění. Poukázání starobního důchodu oprávněné na období od 20. 1. 2013 do 19. 2. 2013, který jí již nenáležel, na její bankovní účet nešlo již z technických důvodů zabránit. K námitce a požadavku žalobce, aby dávka důchodového pojištění za leden 2013 byla postoupena do dědického řízení, žalovaná uvedla, že starobní důchod oprávněné za období od 20. 12. 2012 do 19. 1. 2013 byl poukázán poštovní poukázkou dne 17. 12. 2012 a vyplacen 19. 12. 2012. Oprávněná 13. 1. 2013 zemřela, starobní důchod náležel do 19. 1. 2013. Částka 8.828 Kč poukázána 6. 2. 2013 na bankovní účet oprávněné již nenáležela. Povinnost žalobce vrátit přeplatek na dávce důchodového pojištění je dán přímo ze zákona a není podstatné, zda jej žalobce vybral či nikoliv.

[9] Soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

[10] Podle § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, *má-li právo disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného jiná osoba než oprávněný, je tato jiná osoba povinna vrátit plátcí důchodu splátky důchodu oprávněného, které byly připsány na takový účet po dni, za který náležela poslední výplata důchodu zemřelého oprávněného. Není-li takové osoby, jsou povinny plátcí důchodu vrátit tyto splátky důchodu postupně manžel (manželka), pokud mu (jí) po zemřelém oprávněném vznikl nárok na vdovecký (vdovský) důchod, a dále děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti; nelze-li takto vrátit tyto splátky důchodu, považují se tyto splátky důchodu za dluh oprávněného, který se vypořádá v rámci dědictví.*

[11] Přezkoumáním napadených rozhodnutí žalované a postupům jejich vydání předcházejícím soud zjistil, že žalovaná zjistila skutkový stav v souladu s § 3 a § 51 násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (o čemž není mezi účastníky sporu), a na tento stav správně vybrala právní normu (§ 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb.) a tu řádně na zjištěný skutkový stav aplikovala. Přitom nedošlo k nesprávné interpretaci této normy, ke zneužití správního uvážení ani překročení jeho mezí. Ostatně, v souzené věci se o žádné správní uvážení nejednalo, právní norma je zcela jasná a nebyl zde možný žádný jiný výklad, skutkový stav a aplikace citované právní normy byla ještě typizovanější než v částečně srovnatelném případě podle rozsudku Nejvyššího správního soudu podle jeho rozsudku ze dne 3. 4. 2014, čj. 10 Ads 58/2014 – 35, na který zdejší soud pro stručnost odkazuje.

[12] Soud shledal jako lichou i námitku nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí (tvořícího jeden celek jakožto rozhodnutí ze dne 5. 6. 2013 a ze dne 4. 11. 2013). V napadeném rozhodnutí jsou podrobně, pečlivě a srozumitelně popsány jak zjištěný skutkový stav, tak argumentace žalované, přičemž se žalovaná se všemi námitkami žalobce jasně vypořádala.

[13] Ustanovení § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění je právě tím ustanovením, které na zjištěný skutkový stav v souzené věci přesně dopadá. K žalobcově námitce protiústavnosti tohoto ustanovení soud konstatuje, že jeho protiústavnost neshledal a neměl tak důvod k postupu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy a předložení věci Ústavnímu soudu. Krajský soud považuje dotčenou právní úpravu za efektivní a rozumnou a v otázce protiústavnosti citovaného ustanovení se ztotožnil s právním názorem Nejvyššího správního soudu podle jeho rozsudku ze dne 3. 4. 2014, čj. 10 Ads 58/2014 – 35, na který i v tomto bodě zdejší soud pro stručnost odkazuje.

[14] Námitku žalobce, že peníze odpovídající přeplatku na starobním důchodu zesnulé matky neobdržel, neshledal soud důvodnou. Konstrukce § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění nestanoví jako podmínku, že žalobce musí peněžní prostředky obdržet, podstatné je, že se dostaly z dispoziční sféry žalované do dispoziční sféry žalobce, byť byly postiženy, jak tvrdí žalobce, exekucí. Jejich vymožení od osoby, která by s nimi disponovala neoprávněně, je na žalobci v rámci jiných řízení a jiných právních vztahů, jež nemohou mít vliv na odpovědnostní veřejnoprávní vztah v souzené věci.

[15] Žalobce se mýlí, pokud dovodil, že mu prostředky ve výši vyplaceného přeplatku na starobním důchodu zemřelé maminky náleží. Důchod náleží pojištěnci do doby jeho úmrtí, což v případě maminky žalobce bylo do 13. 1. 2012. V souladu s § 116 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, byl určen den výplaty důchodu dvacátý den v měsíci, přičemž podle citovaného ustanovení se dávka důchodového pojištění vyplácí předem. O těchto skutečnostech není mezi účastníky řízení sporu. Nárok na důchod úmrtím zaniká. Pokud dne 20. 1. 2013 již matce žalobce důchod nenáležel, byl po tomto datu (a za období po tomto datu) vyplacen neoprávněně a podle § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění jej byl povinen žalobce vrátit a přeplatek mu tak nenáležel.

[16] Jakkoli byl či mohl být přeplatek na důchodu předmětem exekuce, nemá tato skutečnost žádný vliv na odpovědnost, která vznikla žalobci. Pokud by byla přeplatkem uhrazena jiná platební povinnost žalobce (příp. která přešla na žalobce), stále by se jednalo o prostředky, které patří žalobci, a dostaly se do jeho majetkové sféry. Ani skutečnost nařízené a provedené exekuce proto nemůže zabránit vzniku předmětné odpovědnosti.

[17] Odpovědnost podle § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění je zákonem stanovena u příjemce přeplatku jako odpovědnost objektivní, a proto není významné žádné zavinění žalobce, taková podmínka vzniku odpovědnosti zde zcela absentuje, stejně jako není podstatné zavinění žalované, způsobené neoprávněným vyplacením důchodu. Právě na toto neoprávněné vyplacení cílí povinnost příjemců přeplatků stanovená v § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění a upravuje situaci vzniklou po vyplacení nenáležícího (neprávem vyplaceného) důchodu.

[18] Závěrem soud konstatuje, že neshledal nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, protiústavnost § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění ani žalobcem

namítané vady rozhodnutí a jemu předcházejícího postupu a s právními závěry žalované se ztotožnil.

[19] Ustanovenému zástupci žalobce byla přiznána podle § 35 odst. 8 s. ř. s. odměna za zastupování, spočívající v odměně za dva úkony právní služby podle § 7, § 9 odst. 2 ve spojení s § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů (advokátní tarif), za převzetí věci a doplnění žaloby, tj. 2 x 1.000 Kč. Ke každému úkonu přiznal soud paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč, tj. celkem 600 Kč. K celkové částce 2.600 Kč náleží podle § 35 odst. 8 s. ř. s. daň z přidané hodnoty ve výši 546 Kč. Celková odměna za zastupování činí 3.146 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Olomouci dne 14. 4. 2015

Za správnost vyhotovení:
Ing. Petra Rýparová

JUDr. Martina Radkova v. r.
samosoudkyně